Escriure novel·la històrica per construir un imaginari català guanyador. La importància de l'èpica.

Autor: Marta Magrinyà i Masdéu
Data de publicació: 10-09-2026

La periodista i escriptora Marta Magrinyà i Masdéu (Reus, 1969) té publicades set bones novel·les, moltes de les quals de caire històric: Esperant bones notícies (Premi de Narrativa Vila de l'Ametlla de Mar 2005) (2006); Terra d'instints (2007); Madame Sorescu (2009); Llaços Secrets (2014); La Força del Vent (2016); On ets Anastàsia? (2017); i La diligència (2023). Per això la vam convidar a la 13a. Universitat Nova Història, que va tenir lloc al convent de Sant Francesc de Montblanc els cinc primers dies del mes d'agost de 2026, i hi va presentar una interessant ponència sobre la poètica de la seva obra, és a dir, sobre els principis que regeixen l'estil de les seves creacions narratives. Aquest n'és el text que hi va llegir.

El títol que vaig escollir per a aquesta ponència és la forma com personalment he treballat les meves novel·les històriques: en concret, la titulada La diligència. Ho he fet atacant dos fronts alhora, valgui la terminologia bèl·lica justa i adient per a una obra ambientada l'any 1841.

Per una banda, vaig escriure la mena d'història que escric habitualment sempre amb un fort contingut romàntic en el sentit més ampli -l'amor, l'amistat, la lleialtat, l'honor... són recurrents en tots els meus treballs.

Per altra banda, alhora, a través del context històric, vaig voler oferir una imatge del nostre país allunyada del derrotisme i del desànim que avui ens domina, en definitiva, de la nostra mentalitat perdedora, tant de portes en fora com de portes endins, perquè som els primers que necessitem reforçar la nostra autoestima i alliberar-nos dels tòpics i de les idees falses que ens han inoculat i que ens creiem.

A parer meu, ens manquen històries de victòria, d'èxit, amb protagonistes atractius. Des de 1714, no hem guanyat cap

batalla i la darrera derrota estrepitosa la vam patir de la mà dels nostres propis polítics, per això la situació actual és especialment descoratjadora.

No hem guanyat res des de 1714, deia; per tant, no hem pogut escriure cap crònica d'una victòria, però sí que podem crear relats quotidians d'història ficció, amb un fons absolutament veraç, de gent i de país invencible al marge de l'Estat, d'una societat diferent, amb un tarannà genuí i lleis pròpies, la societat real, que va en paral·lel al discurs oficial i al DNI, que és la que sobreviu, la que resisteix malgrat tot, la que som i, sobretot, érem amb una potència poc explicada i lloada encara al segle XIX.

Dissortadament, a més, la literatura catalana gairebé no té gèneres i això és fatal atès que ens hi hem expressat de manera limitada i em direu que la literatura no és tan important, és un àmbit petit i cada cop més, tanmateix un poble no pot renunciar a cap àmbit, cada granet de sorra suma, cada petita acció. "Quien pueda hacer, que haga" com va dir Aznar. Nosaltres tampoc no hauríem de cedir mai ni un mil·límetre de relat i la literatura "històrico-romàntica"; la literatura "feel-good", en general, és la més llegida al món i nosaltres pràcticament no en tenim. En sóc una defensora aferrissada perquè l'èpica és fonamental tant a gran escala com a petita escala, en les històries de la gent corrent i del dia a dia hi rau molta grandesa que ennobleix i aporta optimisme, idealisme, que imprimeix caràcter.

En aquest país, el castellà és l'idioma del romanticisme literari, ergo de l'èpica a escala humana. Com passa amb tants altres gèneres, en tenim traduccions però no escoles pròpies. És més, quan anem a les grans llibreries, no posicionen les novel·les en català per seccions segons temàtiques com ho fan amb les que són en castellà, sinó que, sovint, les col·loquen totes juntes en una secció dedicada a la "Literatura Catalana" com un gènere a banda, una especificitat, talment fóssim a una llibreria de Nova York. Ningú no es lleva un matí dient-se "avui no sé si em ve de gust una novel·la de ciència ficció, de misteri o de literatura catalana". Són les coses -aquestes microagressions constants que entomem com a normals, que gairebé ni percebem- que modelen els cors i les ments de les persones, els autoconceptes.

Les tres novel·les de caire històric que he escrit tenen les característiques esmentades i La diligència amb escreix, per això en parlaré avui concretament. Des de l'elecció del període, el fet històric concret del naixement de la primera diligència de la península fins a la construcció de les situacions i els personatges, tot hi respon a aquest doble objectiu: entretenir alhora que alimentar un imaginari català romàntic i guanyador perquè és la millor manera de fer-ho, de manera natural, implícita.

Tanmateix, per començar, si m'ho permeteu, faré una petita explicació de l'origen de la meva passió per escriure -i de fer-ho d'una manera determinada- ja que parlem de creació literària. Vaig començar llegint molt des de ben petita, perquè m'agradava i perquè m'avorria. M'avorria perquè abans, ja ho sabeu, el temps durava moltíssim. Duraven els estius eternament, duraven els caps de setmana, no teníem totes les distraccions que tenim ara. Aleshores, llegia a tort i a dret. I llegia llibres, evidentment, que no corresponien a la meva edat, atès que, en aquell moment, a casa meva, com a la majoria, no hi havia gaires llibres per a infants ni encara menys en català. A la meva, hi havia, sobretot, els llibres del Círculo de Lectores. Recordo haver llegit obres com Las sandalias del pescador de Morris West, Cien años de soledad de García Márquez, Matar un ruiseñor, de Harper Lee, La piel de zapa de Balzac... Un tipus de novel·les que, evidentment, no podia entendre. Però el que sé del cert és que, de seguida, vaig tenir la sensació que totes aquelles històries estaven magistralment escrites, eren molt realistes, sovint crues amb motiu, però acabaven escampant la idea, la percepció de la vida com una batalla perduda contra la feblesa i les misèries humanes, cosa que no m'agradava gens. El fracàs final de la voluntat, el triomf de les contradiccions, la força del mal fat, la impossibilitat d'escapar de l'entorn, en definitiva, un sentit tràgic de la vida.

Durant un temps, vaig creure que escriure sempre era això, creia, com molta gent, que la tasca d'un escriptor és posar negre sobre blanc la inevitable rendició al pes de la vida, altrament, no ets un bon escriptor. Sortosament, de seguida vaig començar a poder anar a la biblioteca i a poder cercar autors. Em vaig aficionar a les autores anglosaxones perquè a les seves novel·les hi havia un costumisme amb un rerefons crític però també amable, hi havia enginy, aventura, sentit de l'humor - amb predilecció absoluta per Jane Austen- amb una manera de veure la vida no sempre fatalista ni tan avorrida. També llibres com els de l'Isaac Asimov o de l'Agatha Christie, tan de moda aleshores, em van descobrir un món d'entreteniment sense tants trencacolls morals ni alliçonaments, amb un final engrescador, la resolució d'un cas, la consecució lògica, un "final feliç" en definitiva. Imagineu-vos una història policíaca on al final no troben el lladre o l'assassí. Ens preguntaríem, això què és? A què treu a cap? Penso el mateix quan escric i no dedico esforços, hores ni passió existencial a crear un món (tota història és la construcció d'un món propi) on, en la pugna del ying contra el yang, hi surti victoriós el yang (l'obscuritat, la passivitat, el conformisme), sobretot, perquè per a mi escriure és conflicte, és acció/reacció, resposta.

La gent ja no creu en els herois ni els mites, la nostra cultura occidental ho ha fomentat. Ha volgut "deconstruir" i

relativitzar-ho tot robant-nos la fe i l'esperança, un sentit transcendent de la vida. Els pobles amb Estat potser s'ho poden permetre ser tan prosaics, individualistes, materialistes i egoistes, però nosaltres no. Sembla que la societat occidental ja no necessita la idea de Déu per a sustentar la moral, la veritat o el sentit de la vida, ja no tenim valors absoluts; per tant, l'ésser humà s'ha quedat sol com a creador dels seus propis valors i principis, com va dir Friedrich Nietzsche (just a les acaballes del segle XIX), que, alhora, va advertir de la crisi del nihilisme, un buit perillós si no s'omple aquest espai amb una nova manera d'entendre la vida i la superació personal. Quan va dir que "Déu ha mort" es referia al fet que, un cop eliminada la creença en una possible eternitat -en definitiva, de l'ànima immortal-, només ens queda fer-ho tot per sobreviure (cuidar el nostre cos obsessivament, allargar la vida com sigui) atès que, enllà de nosaltres mateixos, no hi ha res ni existeixen els objectius superiors a un mateix, en realitat, no hi ha respecte per un mateix. Avui creure en mites, herois, no està de moda a la nostra societat, no toca, sembla carrincló, infantil, inútil. Per això, precisament, resulta tan revolucionari i contracultural.

Els catalans necessitem mites i referents, moral de victòria per tenir capacitat de sacrifici i sentit de la col·lectivitat, de la responsabilitat per aconseguir la llibertat. Deia Georges Dumézil que «Un país sense mites es moriria de fred». Aquesta frase resumeix com la manca de relats simbòlics deixa una societat buida i sense escalfor espiritual o col·lectiva. Joseph Campbell defensava que el mite és la clau per connectar la psique humana amb el cosmos i adaptar-se als reptes de cada època. Jung també va posar el focus en la utilitat terapèutica i profunda del símbol sostenint que els mites expressen les veritats emmagatzemades en el nostre subconscient. Resulta evident que qualsevol mite, qualsevol personatge històric, té les seves llums i les seves ombres, però hem de prescindir una mica de les ombres i emmirallar-nos en les llums i els seus actes extraordinaris perquè, si analitzem tothom, evidentment en tots els seus aspectes personals/privats, segurament que trobarem moltes coses imperfectes i pífies, les persones som imperfectes, però ens podem centrar i inspirar en les coses que sí que són dignes d'imitar i també crear nous mites. Crear referències de comportament que elevin l'esperit i ens facin creure que els herois i les heroïcitats són possibles.

Sóc molt fan de l'aforisme "Si no creus en la màgia, no la pots trobar". L'èpica, hi insisteixo, és imprescindible i avui l'hem bandejat i menystingut tant que només en sento parlar en el món de l'esport, el de la força física, a això ha quedat reduïda. Partint d'aquesta filosofia, cap als deu anys ja començo a escriure relats creant petits herois dins el microcosmos de les meves històries. Per fortuna, també vaig descobrir aviat Tolstoi, que és l'excepció que confirma la regla pel que fa a la literatura russa, que es caracteritza també per ser pessimista, enrevessada i reflex d'infinits patiments. És cert que diem "això és més llarg que una novel·la russa", expressió popular motivada pels clàssics d'autors russos que tenen moltes pàgines i trames complicades, denses, angoixants. Tanmateix, per a mi Tolstoi és fascinant perquè era una persona extraordinàriament bonhomiosa i un home de fe que va buscar tota la seva vida la redempció, que va renunciar a la seva riquesa, que va intentar ser una persona millor i transmetre aquests valors amb humilitat. Les seves novel·les són complexes i, sovint, tristes, però traspuen humanitat, tendresa i amor pels seus personatges que lluny d'encomanar-me pessimisme o conformisme -pensem en com es rebel·la Anna Karenina, amb un final fatal però irredempt en nom de l'amor- a mi també em donen esperança. Dic això perquè no penseu que als meus llibres tot són flors i violes, perquè hi ha patiment i pugna, hi ha dificultat, fins i tot tortuositat perquè en tota història hi ha d'haver "conflicte", però el que compta és la conclusió final de tot plegat, el desenllaç. És a dir, la resolució del trencaclosques. Tornat a Tolstoi, allò que més m'agrada d'ell és que és pietós i comprensiu amb la naturalesa humana, perquè posar-la en evidència no vol dir fuetejar-nos ni sentir-nos culpables ni deprimits a perpetuïtat, també ens hem de saber perdonar per poder evolucionar i canviar. Aquesta és la serenitat i el no determinisme que em transmet, l'oportunitat, la reversibilitat, les segones oportunitats.

Quan començo a llegir en català a l'institut -a l'escola no vaig aprendre a escriure en el meu idioma fins a cinquè curs i amb una sola assignatura que era la de llengua catalana, la resta fou tot en castellà sempre-, normalment a les cases ni hi havia literatura específica per a la nostra edat ni tampoc en català, el poc que vaig llegir de divertimento eren autores anglosaxones (aventures de noies en internats com Torres de Malory o de joves que investigaven com Los Cinco) sempre era castellà, cosa que ha marcat molta gent de la meva generació. A l'institut, deia, comencem a llegir literatura en català -també en castellà, no en parlaré perquè avui no interessa, tanmateix també era una literatura força depriment, els clàssics castellans també conviden a fer-nos l'ara kiri i deixar d'arrossegar-nos per aquesta vall de llàgrimes. En català, ens fan llegir també, lògicament, els nostres clàssics, novel·les esplèndides: L'escanyapobres, Mirall trencat, Laura a la ciutat dels sants... però que segueixen tenint aquesta càrrega sempre de la vida sinistra, del fracàs, de la decepció, de la feixuguesa de l'existència. Tret de Pedrolo -que tots adoràvem, segurament, per això- amb el seu Mecanoscrit del segon origen o Cops de bec a Pasadena, les meves preferides, no vaig trobar humor ni gaire amor per la vida, optimisme, per enlloc.

Tot això ja és desmoralitzador, però, com deia abans, si, a més, ets d'una nació que no té Estat, d'una nació que es passa els últims segles perdent batalles, el que fas, evidentment, és fomentar encara crear més un estat d'ànim de resignació, el perfil baix, l'acovardiment i un tarannà descregut. Una cosa és perdre i l'altra és ser un perdedor. Podem perdre batalles, moltes o fins i tot totes, però seguir tenint mentalitat de guanyador. El nostre problema és que ja tenim

mentalitat de perdedors, la marca de l'esclau. No en som responsables, és una cosa que s'ha anat conreant i conreant. Tanmateix, sí que tenim la responsabilitat d'intentar-ho combatre i, per això, tots vosaltres sou avui aquí. Teniu ben clar que hem anat perdent la dignitat, l'èpica, els mites. Els mites dels pobles perdedors van sent ridiculitzats i la gent deixa de tenir una motivació per la qual lluitar o deixa de pensar que fer coses amb grandesa d'esperit té recompensa. Per això, conscientment o inconscientment, començo a fer un tipus de literatura en la qual, a més de passar-nos-ho bé, es reforcin tots aquests valors i mantenir-los tingui retorn. Ser lleial a un principi, una amistat, una passió... és un èxit personal, un triomf vital, el sentit de tot plegat. Deia Dickens que un home no sap de què és capaç fins que ho intenta.

Quan m'engresco a escriure la meva primera novel·la històrica -les meves novel·les anteriors passen en llocs ficticis que em permeten no tenir limitacions-, aplico aquesta mentalitat a la novel·la històrica i els meus protagonistes són èpics en les seves vides quotidianes, perquè no calen grans gestes per seu un heroi cada dia quan et mantens ferm amb els teus principis o fidel, per exemple, a la teva llengua sempre. La idea a transmetre és que, si jo cada dia mantinc una posició, cada dia faig una petita gesta, aconsegueixo una victòria personal, per tant, sóc un guanyador. En realitat, me la bufa si la resta de la gent parla sempre en català o no hi parla, o si aconsegueixo tenir Estat finalment, perquè això depèn d'un milió de factors aliens a mi, en tinc prou acomplint amb la part que em toca. Com a escriptora, he d'acomplir amb la meva responsabilitat individual independentment de la resta perquè la resta no és a les meves mans. Aleshores, intento no fer mai puntades sense fil amb una idea de base que és que les històries han de servir-nos per a alguna cosa, n'hem de treure algun profit.

Hi ha un llibre que m'encanta perquè descriu exactament la meva manera de pensar: L'art com a teràpia, d'Alain de Botton i John Armstrong, no és llibre d'autoajuda o potser sí. Sosté exactament això, que l'art ha de servir per a alguna cosa. La filosofia de l'art per l'art és elitista i n'ha allunyat molta gent, que s'ha sentit expulsada de l'alta cultura, indigna de la bellesa quan aquesta és imprescindible per a la felicitat. Als humans tot ens ha de servir: fins i tot allò que, aparentment, no serveix per a res està servint per enviar un missatge. Ningú no escriu ni pinta, ni canta, sense cap bagatge cultural i ideològic, això no existeix. Ho hem de tenir clar (aquí parlo per a un públic convençut, motivat, però una gran majoria de catalans sabem que no són així) perquè els nostres enemics sí que utilitzen qualsevol eina (premsa, ràdio, televisió, cinema, literatura), sistemàticament, per a destruir-nos, sense pausa, sense misericòrdia, sense complexos. Faré, doncs, per la part que em toca, una literatura plena de desafiaments i aventures que puguin emocionar, fer patir, enfadar, dubtar, apassionar... mentre retrato el meu país i la seva història de manera que la coneguis esplendorosa si no ets català i, si ho ets, de manera que reforci la teva identitat, autoestima i orgull nacionals.

Per què escullo concretament l'any 1841 per ambientar La diligència? Tenim aquesta cançoneta que diu que el català és poruc, interessat, pesseter, possibilista, fariseu. Són etiquetes absurdes, evidentment, imposades, però és un relat que fins i tot catalans a manta han comprat.

Al segle XIX, com sabeu, la societat catalana va viure una època de grans conflictes armats, en els quals pagesos i classes populars es van mobilitzar com a combatents. Aquest període destaca per tres fenòmens clau: la Guerra del Francès, les Guerres Carlines i la recuperació del mite dels antics guerrers. La Guerra del Francès (1808-1814) produeix el fenomen del sometent i la guerrilla com la resposta de resistència del poble contra les tropes de Napoleó. Les Guerres Carlines es caracteritzen per la participació intensa de partides armades de caràcter rural al llarg de tot el segle XIX a les zones muntanyoses de Catalunya. El bandolerisme representa la tradició de lluita irregular adaptada a l'orografia del país. Tot plegat desperta molts sentiments adormits, fa que sigui un període marcat per una forta presència del concepte de la gent d'honor i el mite traduïts en la Renaixença, el moviment cultural que va recuperar la memòria dels almogàvers medievals, transformant-los en el prototip del guerrer valent, indòmit i patriòtic. Existeix una mentalitat popular en què el català és un home de llei (les pròpies) i d'honor vinculat a la seva terra, disposat a prendre les armes per defensar la seva comunitat i tradicions. Aquí hi sumem el meu reusenquisme, el paper cabdal de la meva ciutat en aquells dies (segona de Catalunya en població i importància malgrat tenir menys de la tercera part d'habitants que Barcelona) i el fet que representa la quinta essència d'un esperit català valent, rebel, treballador, emprenedor, ambiciós, imaginatiu, imparable.

El primer de març de 1815, es va posar en marxa la primera línia regular diària de diligències de la península Ibèrica, un servei de transport de viatgers i mercaderies que connectava Reus i Barcelona, creat gràcies a l'empenta de Josep Brunet Anguera, empresari reusenc de conviccions liberals amb el suport d'altres empresaris, mecenes, locals. Va tenir un èxit immediat, absolut. Recorria la distància en unes 10 hores, un prodigi per a l'època, que va canviar radicalment el concepte de transport i va obrir possibilitats impensables fins llavors, l'anomeno el tren bala català d'inicis de segle.

Mentre a la resta d'Europa es viatjava amb normalitat des de feia dècades, aquí, immersos en lluites constants provocades pel sotmetiment a la corona espanyola i el nostre caràcter permanentment revolucionari, gairebé ningú no es movia de casa (el concepte de turisme o vacances ja arrelat a la Gran Bretanya, per exemple, no existia ni de bon tros) perquè bellugar-se pel país o cap a l'exterior resultava extraordinàriament complicat i perillós.

Per a què us en feu una idea, George Ticknor, hispanista nord-americà que va fer estada a Barcelona poc després de néixer la diligència Reus- Barcelona, parlava així de les comunicacions espanyoles en general que considerava terribles atès que per anar de Barcelona a Madrid (640 quilòmetres) va necessitar tretze dies en diligència. Així va descriure l'experiència: «quatre de la matinada fins les set de la tarda, no es recorren més de 35 quilòmetres… No he conegut un sol hostal on el pis inferior no sigui una quadra i el de dalt no estigui més farcit de mosques que una travessa per Egipte... Només m'he tret la roba un cop i ha estat per canviar-me de muda».

La diligència és, per tant, un western català. Fins a la segona meitat del segle XIX, som un país sense xarxa de ferrocarril, sense vies en prou condicions per als carruatges ni tampoc segures per a la integritat física dels passatgers, no teníem indis, però teníem bandolers i carlins, que, perdedors de la primera carlinada, s'havien llançat als camins, on atracaven, assassinaven, violaven, creaven tota mena de problemes. D'aquí que jo esculli exactament l'any 1841 per ambientar la novel·la perquè això em permet parlar de la gloriosa diligència reusenca que va funcionar 50 anys -fet històric molt desconegut al nostre país que calia reivindicar- alhora que fer-ho en un any -tot justa havia acabat la primera carlina -d'extrema violència, caos, anarquia i incertesa amb un poble dividit entre gent de fortes conviccions liberals i, a l'altra banda, carlines (en realitat, és la lluita entre un món rural que comença a perdre força i un món urbà, industrial, en creixement). A més, afegit a tot això, es tracta d'un moment en què la revolució francesa ja havia introduït idees completament noves, però el dia a dia, la forma de vida, no distava gaire de la vida a l'edat mitjana. A partir de la segona mitat de segle, es produeixen grans avenços: el ferrocarril; en medecina, l'antisèpsia per a desinfectar ferides i el material quirúrgic, la teoria microbiana, la vacunació; la bombeta incandescent i l'enllumenat públic, l'ús generalitzat la màquina de vapor que transforma el sector industrial... Comença l'era moderna. Tanmateix, l'any 1841 és encara una extensió de l'època medieval i, per tant, l'escenari ideal, amb tots els ingredients, per a escriure-hi un western català per a fer palès que el caràcter català és, essencialment, indòmit, combatiu i reivindicatiu. Fins i tot ara, quan s'ha imposat la cultura del llirisme, no deixem de ser els tossuts que anem tot el dia amb la senyera, els que no ho deixem córrer, encara que sigui fent llacets grocs de ganxet. Al segle XIX, no van deixar córrer la llengua ni la cultura, no ho van deixar córrer pel dret dels obrers, no ho van deixar córrer pels drets dels gremis, per ser pioners en tot, no ho deixava córrer perquè no es van deixar aixafar pel poder del rei i, a més, llavors ho feien amb un fusell a les mans.

Durant la Guerra del Francès, el cap de policia de Barcelona, Beaumont de Brivazac, va descriure Catalunya com "un bonic volcà, així com un paradís a la terra poblat per diables". L'intendent Baró de Gérando va escriure que "el català repugna especialment de les nostres institucions, de les nostres formes, tendeix singularment als seus propis usatges". El general Foy va escriure al seu torn les següents paraules: "Catalunya és menys una província d'Espanya que un petit país sotmès al ceptre dels monarques catòlics, ningú a la Península té tanta set de llibertat i d'independència". Encara més emfàtic fou Domingo Faustino Sarmiento, més endavant president de la República Argentina, qui al seu llibre Viajes, de 1849 -des d'una Barcelona industrialitzada i plenament europea-, remarcava: "Fuera de España": «Estoy por fin fuera de la España; como sabéis, nosotros somos americanos, y los barceloneses, catalanes… Así son todos los catalanes; otra sangre, otra estirpe, otro idioma. No se hablan con los de Castilla, sino por las troneras de los castillos». A finals del segle, el nicaragüenc Rubén Darío encara definia els catalans com un "poble de conquistadors i menestrals" enaltint la nostra honradesa i profund sentit democràtic, fins al punt d'afirmar que l'obrer català "té una corona de comte al cervell" pel seu orgull i laboriositat.

També us recordaré amb gran ufana que Prosper de Merimée, durant la seva estada a Barcelona de l'any 1835, va dir que no li va agradava gens la ciutat i va trobar que les catalanes érem molt lletges i curtes, tanta malvolença li venia del fet que, com va escriure en una carta adreçada al seu amic Stendhal, "gairebé tothom hi parla català i poca gent entén l'espanyol". I, poc després, l'escriptor Théophile Gautier també va trobar que el nostre cap i casal era de pas i poc acollidor i que, dissortadament, s'assemblava massa a Marsella i el tipus espanyol hi era amb prou feines visible.

Què més podem demanar? Com ja he dit, la primera meitat del dinou, tenim plegats tots els elements, llaminers a més no poder, per bastir una petita epopeia catalana, una a escala humana amb la qual ens puguem sentir identificats, formar-ne part com a hereus d'aquells homes i dones imbatibles, emprenedors, incansables, moderns, tant assenyats i acollidors com arrauxats i hostils quan cal. Dones i homes d'honor i amb orgull, per damunt de tot. I ens cal transmetre -via literatura, dramatúrgia, cinema, música...- que tenim la gran sort de formar part d'aquesta cadena que es remunta a mil anys endarrere. No estem sols, ans al contrari, som la raó per la qual els nostres avantpassats van existir. En som testimoni vivent i aquesta cadena ens fa grans, valuosos, imprescindibles perquè només de cadascú de nosaltres depèn que es trenqui o no. No la podem trencar ni tenim dret a trencar-la. Ni hi pot haver objectiu vital més bell, elevat ni ennoblidor, millor causa, major gesta que ser baules irrompibles d'aquesta cadena de transmissió.

Per acabar, faré unes pinzellades sobre els personatges i la forma com els vaig construir. Es tracta de sis individus, tres dones i tres homes, interessants i portats al límit, cadascun en un aspecte diferent, que alhora representen la rica composició social catalana del moment a mode de mosaic humà, reflex del caràcter eminentment audaç del país. Atrapats dins una diligència durant un perillós trajecte de deu hores que fa aflorar els seus valors i virtuts, convertits en herois, petits mites que el lector percebi, entengui i recordi com a tals. La seva forma de reeixir dins aquella “olla a pressió” farcida d’ensurts i entrebancs, mercès a la seva gosadia, capacitat de cooperació i resiliència, els converteix en models a seguir. Tots amb una personalitat irreductible, susceptible d’encomanar-se, creats amb una clara vocació de seduir, apel·lant al nostre desig de ser persones fora motlle d’una manera o altra, úniques, amb vides que desbordin l’ordinarietat. Heus ací com intento oferir al lector una petita epopeia en clau nacional.

Marta Magrinyà i Masdéu